

NULLMOBBING

DU HAR RETT TIL Å HA DET BRA

.NO

Innhold

1. Grunnlag for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø

1.1 Opplæringsloven kapittel 9A

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring

1.2 § 9 A-4. *Aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø*

Følge med, gripe inn, varsle, undersøke

2. Håndtering av saker der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø (§9A-4)

2.1 Oppfølging etter endt aktivitetsplan

2.1.1 Forarbeid - kartlegging av elevens behov

2.1.2 Tiltak for individuell oppfølging

3. Forebyggende arbeid med skolemiljøet §9A-3

3.1 Årshjul, fellesaktiviteter

3.2 Månedens mål for sosial kompetanse

3.3 Skolemiljøutvikling/nulltoleranse og forebyggende arbeid §9A-3

3.4 Samarbeid mellom skole og hjem

3.4.1 slik skaper du et godt klassemiljø

1. Grunnlag for skolens arbeid for et trygt og godt skolemiljø

Handlingsplanen gir et innblikk i hvordan Trones skole arbeider med å oppfylle elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø gjennom:

- kunnskapsløftet, overordna del
- kvalitetsplan og ordensreglement
- opplæringsloven kapittel 9A og aktivitetsplikten
- håndtering av saker der elever krenkes
- forebyggende arbeid for et trygt og godt skolemiljø

Fra Kunnskapsløftet overordnet del - kap 3.1 *Et inkluderende læringsmiljø*

Skolen skal utvikle inkluderende fellesskap som fremmer helse, trivsel og læring for alle

Et raust og støttende læringsmiljø er grunnlaget for en positiv kultur der elevene oppmuntres og stimuleres til faglig og sosial utvikling. Føler elevene seg utrygge, kan det hemme læring. Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. De ansatte på skolen, foreldre og foresatte har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. I arbeidet med å utvikle et inkluderende og inspirerende læringsmiljø skal mangfold anerkjennes som en ressurs.

De normene og verdiene som preger læringsfellesskapet, har stor betydning for elevenes sosiale utvikling. Vennskap skaper tilhørighet og gjør oss alle mindre sårbare. Når vi selv opplever å bli anerkjent og vist tillit, lærer vi å verdsette både oss selv og andre. Elevene skal lære å respektere forskjellighet og forstå at alle har en plass i fellesskapet. Hver elev har en historie med seg, og de har håp og ambisjoner for fremtiden. Når barn og unge møter respekt og anerkjennelse i opplæringen, bidrar dette til en opplevelse av tilhørighet.

Folkehelse og livsmestring er et av tre tverrfaglige temaer i skolen

Folkehelse og livsmestring som tverrfaglig tema i skolen skal gi elevene kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og som gir muligheter til å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av positivt selvbilde og en trygg identitet særlig avgjørende.

Livsmestring dreier seg om å kunne forstå å kunne påvirke faktorer som har betydning for mestring av eget liv. Temaet skal bidra til at elevene lærer å håndtere medgang og motgang, og personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte.

Verdivalg og betydning av meningen i livet, mellommenneskelige relasjoner, å kunne sette grenser og respektere andres, og å kunne håndtere tanker, følelser, relasjoner hører også hjemme under dette temaet.

Opplæringsloven §1-1 formålsparagrafen gir også grunnlag for arbeidet

Skolen skal møte elevane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.

Formålsparagrafen bygger på menneskeverdets ukrenkelighet og at alle mennesker er like mye verdt, uavhengig av hva som ellers skiller oss. Et godt samfunn er tuftet på et inkluderende og mangfoldig samfunn.

Utdrag fra kommunal forskrift om ordensreglement for Sandnesskolen, II ordensregler og tiltak:

Alle elevene i Sandnesskolen skal oppleve trivsel, mestring og læring i gode og utviklende læringsmiljø. For å få til dette er det viktig å legge til grunn felles premisser for orden og oppførsel i skolen. Sandnesskolen skal være et sted der alle trives og får muligheten til læring og utvikling.

Elevene i Sandnesskolen skal ha god oppførsel. Det er god oppførsel - å være hyggelige og høflige med hverandre.

Det er ikke akseptert at noen - krenker eller mobber andre verbalt, fysisk eller digitalt

Dersom reglementet for orden og oppførsel blir brutt, skal situasjonen søkes løst med tiltak på et lavest mulig nivå. All bruk av sanksjoner og tiltak skal være slik at elevene skal forstå hvilke regler som er brutt og hvorfor skolen må reagere. Sanksjonene/tiltakene skal stå i rimelig forhold til reglementsbruddet. Eleven skal hvis mulig gis anledning til å gjøre opp for seg.

Å forebygge og bekjempe krenkelser, mobbing, diskriminering, vold eller rasisme i skolen er noe voksne på skolen, foresatte og nærmiljø må stå sammen om.

At elevene har rett til et trygt og godt skolemiljø er skriftliggjort i [opplæringsloven kapittel 9A](#) som omhandler det fysiske og psykososiale læringsmiljøet til elevene.

1.1 Opplæringsloven kapittel 9A

Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring

Det betyr at skolemiljøet ikke skal gi elevene skader, sykdommer eller helseplager av noe slag, men positivt bidra til å styrke elevenes fysiske og psykiske helse. Elevene skal trives, og skolen skal oppleves som et meningsfullt sted å være. Skolemiljøet skal gi gode læringsbetingelser.

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Heller ikke utestenging, baksnakking, isolering, blikking, trusler eller hatytringer skal tolereres.

Kapittel 9A gjelder når eleven er:

- på skolen, i timer og friminutt
- i leksehjelp
- i skolefritidsordningen
- på skoleveien
- på skoleturer og leirskole
- i aktiviteter i skolens regi utenfor skolens område
- utsatt for krenkelse på fritiden (inkludert digital) som påvirker skolehverdagen

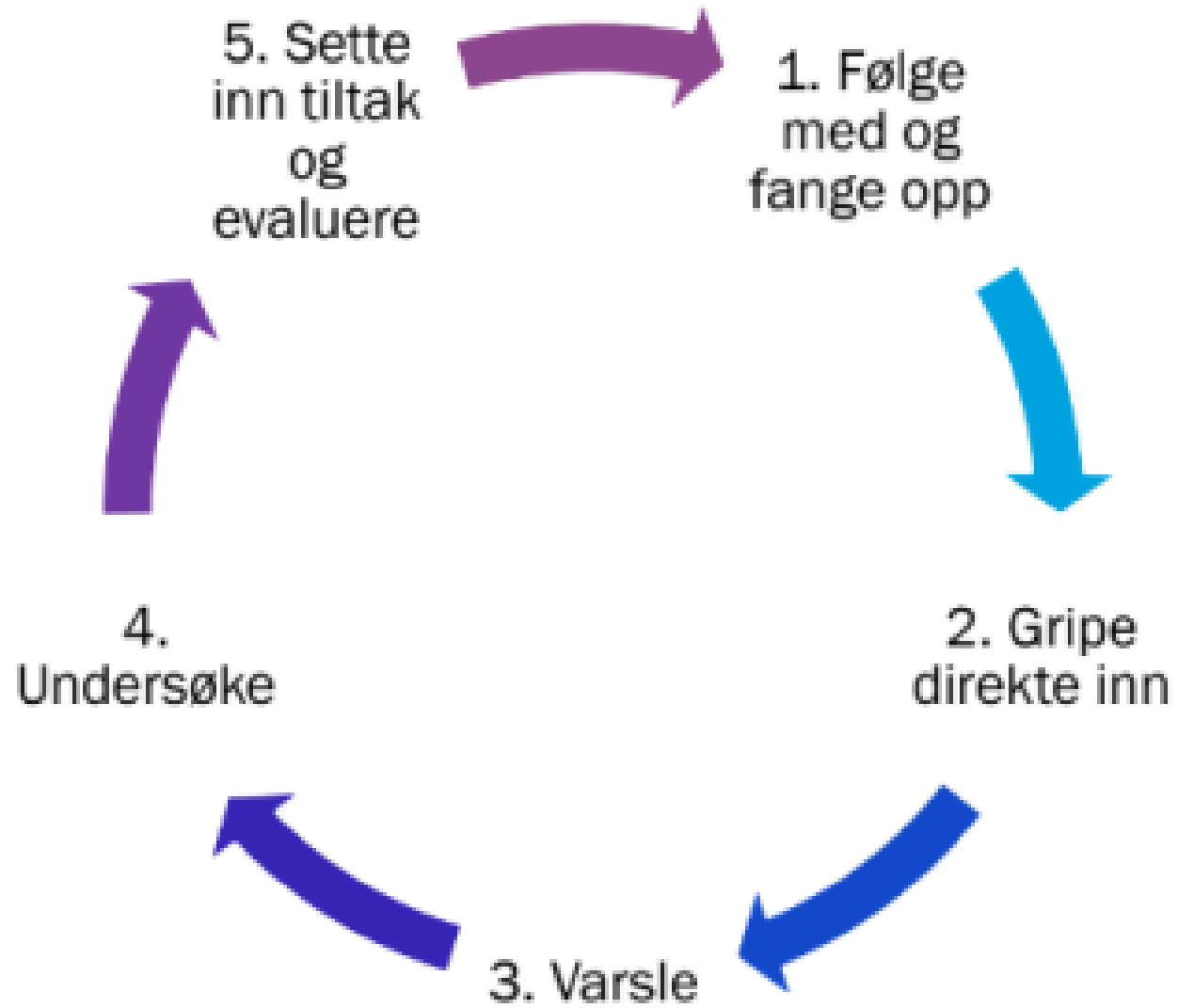
Opplevelser på fritiden som gjør at elevene ikke har det trygt og godt på skolen, medfører at skolen skal handle i henhold til aktivitetsplikten.

1.2 § 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Skolen skal handle i henhold til aktivitetsplikten slik at elevens individuelle rett til et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt. Den består av fem delplikter:

1. følge med
2. gripe inn
3. varsle rektor
4. undersøke all mistanke og kjennskap
5. sette en til tiltak - helt til eleven har et trygt og godt skolemiljø

1. Følge med

Alle som arbeider på skolen har plikt til å følge med, gripe inn og varsle hvis de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har plikt til å starte opp med undersøkelser og evt sette inn egnede tiltak innen fem arbeidsdager.

Det er elevens egen subjektive oppfatning som avgjør om skolemiljøet er trygt og godt. Skolen skal sørge for at involverte elever blir hørt og at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

Slik skal ansatte ved Trones skole følge med og eventuelt oppdage at elever ikke har det bra:

- gjennom kommunikasjon med elevene. For elevene som ikke har verbalt språk brukes ASK-hjelpemiddel, kommunikasjons-pass, eller ikke-verbale uttrykk som må tolkes av de som kjenner barnet best
- de ansatte ser noe eller fanger opp noe i kommunikasjon med andre elever
- foreldre som tar kontakt fordi de melder fra om det har skjedd noe på skolen eller skoleveien
- eleven forteller/uttrykker mistriivsel
- endringer i atferd hos elever, eller endringer i klasse- eller skolemiljøet
- fast agenda på trinnmøtene, oppfølging etter trivselsundersøkelse
- undersøkelser og sosiogram

Observasjon og inspeksjon

Skolegården er delt inn i soner der voksne har tilsyn om morgenen fra kl.8.05-8.15 og i alle friminutt. Vaktene skal bruke gul refleksvest og være aktive ute. Elever som er ute skal bli sett, tatt på alvor og få hjelp til å løse konflikter. En problematisk situasjon skal ikke forlates før den er avklart. Alle ansatte, også dem som ikke har tilsyn, skal gripe inn på uønsket atferd. Alle må praktisere nulltoleranse.

2. Gripe inn

Skolen har nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre krenkelser.

Dersom ansatte ved Trones skole ser, hører eller observerer krenkelser skal den som registrerer det gripe inn på en verdsettende måte umiddelbart og stoppe situasjonen. Det kan for eksempel være å stanse en fysisk krenkelse, om å stanse en utfrysningssituasjon eller stanse

og irettesette elever som krenker hverandre verbalt. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser. Skolen må også lære elever å tenke kritisk og å respektere andre meninger og overbevisninger.

I enkelte tilfeller kan plikten til å gripe inn kreve bruk av fysisk makt og tvang. I slike tilfeller er det viktig å være klar over at skole ikke har hjemmel til bruk av tvang i opplæringsloven. Bruk av fysisk makt er begrenset av straffelovens bestemmelser, deler om opplæringsloven som fastslår at elever ikke skal refses fysisk eller utsettes for annen krenkende handling, barnekonvensjonen. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre. Det betyr at ansatte ikke stå i fare for å skade seg selv eller krenke noen av elevene for å stanse situasjonen, med mindre det er nødrett eller nødverge. Plikten til å gripe inn må derfor vurderes opp mot grensen til hva som er lovlig. Sandnesskolen har [plan](#) for forebygging av vold og trusler.

3. Varsle

Alle som jobber på Trones skole skal muntlig varsle rektor dersom man ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt eller godt skolemiljø. Alvorlighetsgraden avgjør om rektor skal varsles umiddelbart eller i løpet av /etter undervisning samme dag som observasjonen er gjort. Det er den som ser eller mistenker som skal varsle rektor. Dersom det ikke er kontaktlærer som varsler, skal kontaktlærer orienteres etter rektor er varslet. Rektor avgjør hvem, hva og hvordan saken følges opp. Dersom rektor er fraværende er det fungerende rektor som skal varsles.

Det skal være lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Plikten til å varsle rektor gjelder for all mistanke. Det kan for eksempel være:

- basere seg på observasjon av elevene gjort av ansatte
- tilbakemeldinger i undersøkelser
- beskjeder fra foresatte eller medelever
- aktivitet i sosiale medier
- eleven forteller selv at han eller hun ikke trives på skolen

Det er skjerpet aktivitetsplikt (§9A-5) dersom en som arbeider på skolen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeide ved skolen, utsetter elev(er) for krenkelser eller gjør at elevene ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dersom du mistenker eller ser at en ansatt utøver vold, mobber, diskriminerer eller trakasserer en elev skal du straks varsle rektor muntlig, som igjen skal varsle skoleeier. Dersom det er

en ansatt i skoleledelsen som krenker en elev eller gjør at elevene ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal den ansatte varsle skoleeier direkte. Undersøkelse og tiltak etter §9A-4 tredje ledd og fjerde ledd skal iverksettes straks.

Helsesykepleier og annet helsepersonell er underlagt en strengere taushetsplikt enn andre ansatte på skolen. De har strengere taushetsplikt når det gjelder opplysninger om elevene. Hvis en helsesøster på skolen har opplysninger om at en elev ikke trives på skolen, og verken eleven eller foreldrene samtykker til at helsesøster får lov til å varsle rektor, er helsesøsteren bundet av taushetsplikten.

I alvorlige tilfeller skal rektor varsle skoleeier. Skoleeier får da en mulighet til å bli kjent med saken og involvere seg i hvordan den skal løses. Hva som er et alvorlig tilfeller, vil være en skjønnsmessig vurdering. Eksempler på alvorlige tilfeller er:

- saker der krenkelsene er særlig voldelige
- hvis flere elever er involvert i mobbing av en enkeltelev
- situasjoner der krenkelser har pågått over lang tid uten at skolen har klart å løse saken
- digital mobbing på tvers av skoler og grove trusler gjennom sosiale medier

4. Undersøke

Dersom noen som arbeider ved Trones skole ser eller mistenker at en elev ikke har det trygt og godt, skal den som oppdager det undersøke saken med en gang. Plikten til å undersøke har like lav terskel som plikten for å varsle. Dersom elever selv sier ifra at de ikke har det bra, skal skolen alltid undersøke saken nærmere. Det er helt nødvendig å sette inn gode, egnede tiltak. Hvor grundig undersøkelsen skal være er avhengig av skjønn, formålet med undersøkelsene og hvilken situasjon man står overfor i hvert enkelt tilfelle. Man kan undersøke ved samtaler¹ med elever og/eller foresatte, undersøkelse, observasjon, relasjonskartlegging, kartlegging av klassemiljø og relasjoner mellom elever.

Undersøkelsene skal belyse

- elevens subjektive opplevelse
- fakta om situasjonen
- faktorer i skole- og klassemiljøet som kan bidra til at eleven ikke har det trygt og godt

---

¹ Se vedlegg for tips til gode samtaler

Det kan være aktuelt å undersøke hendelser tilbake i tid eller forhold utenfor skolen, dersom disse påvirker elevens opplevelse av sitt psykososiale skolemiljø.

Elevens beste skal det alltid tas høyde for jf § 9A-4 aktivitetsplikt for å sikre at elever har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø, femte ledd. *Skolen skal sørge for at involverte elever blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.*

Skolen har et skjerpet ansvar for å ivareta elever med en særskilt sårbarhet. Alle kan være sårbare i kortere eller lengre perioder av livet. Når elever er i en sårbar situasjon, er det viktig at skolen gjenkjenner og forstår, og ikke gjør sårbarhet til en stigmatiserende personlighetskaraktistikk. Samtidig er det viktig å være bevisst på elever og grupper som kan trenge noe mer enn andre.

Sårbarhet kan være knyttet til for eksempel elevens religion, seksuell orientering, kjønnsuttrykk, funksjonsevne, at eleven har atferdsvansker eller sosio-emosjonelle vansker eller forhold ved elevens familie og hjemmesituasjon. At en elev tidligere har vært utsatt for krenkelser, kan også gjøre en elev særskilt sårbar.

Noen elever kan være utagerende, mens andre elever lukker fortvilelse, utrygghet og sårbarhet inne i seg og blir stille. Andre igjen kan vise ulike uttrykk i forskjellige situasjoner. De kan ha både innagerende og utagerende uttrykk ut i fra hvilken kontekst de er i og hvilke mennesker de er sammen med. Noen elever kan se ut som om de har det helt fint. Disse elevene er gode til å tilpasse seg andres forventninger slik at ingen merker noe ved første øyekast.

For elevene som ikke har verbalt språk brukes ASK-hjelpemiddel, kommunikasjons-pass, eller ikke-verbale uttrykk som må tolkes av de som kjenner barnet best. Det kan også være hensiktsmessig å bruke foto/video for analyse av elevens ikke-verbale uttrykk. Elevene som står i utfordringer med å ikke ha kunne bruke ASK-hjelpemiddel, vil aldri kunne uttrykke seg med bruk av ord, setninger eller tekster. Deres stemme kommer frem ved hjelp av foresatte og ansatte oppfatninger og erfaring med eleven.

Dersom en ansatt er krenker en elev er det enda strengere krav til å undersøke saken umiddelbart.

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevens opplevelse av skolemiljøet. Skolen skal ikke skaffe bevis for eller mot at eleven har blitt krenket.

Skolen skal sørge for elevens medvirkning når man undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

Skolen må ta hensyn til barnets beste i alle vurderinger og handlinger for å oppfylle aktivitetsplikten.

5. Sette inn tiltak

Trones skole har plikt til å:

- sette inn egnede tiltak for alle elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, uansett årsak
- følge opp tiltakene
- evaluere virkningen av tiltakene
- legge til eller endre tiltak hvis det er nødvendig

Dette er også i samsvar med god pedagogisk praksis. At skolen følger denne plikten er viktig både for enkelteleven, men også for skolemiljøet som helhet. Et godt skolemiljø er en forutsetning for at elevene får utvikle seg faglig og sosialt.

Elever har rettigheter etter opplæringsloven, mens ansatte har rettigheter etter arbeidsmiljøloven. Det er ikke ment å gjøre unntak fra reglene i arbeidsmiljøloven i skolemiljø saker.

Det er elevens egen opplevelse av at han eller hun ikke har et trygt og godt skolemiljø som utløser aktivitetsplikten. Det er skolens ansvar å fange opp at elevene sier ifra/uttrykker om at de ikke har det bra på skolen. Skolen skal ikke bagatellisere elevenes opplevelse av sitt eget skolemiljø. Skolen skal aldri avvise eller underkjenne en elevs opplevelse av utrygghet eller mistrivsel på skolen. Skolen skal ikke stille strenge krav til hva det innebærer å si fra, eller til at elevene skal bruke de rette begrepene. Det er nok at noen forteller muntlig at de ikke har det bra på skolen eller at de utsettes for noe de opplever som vanskelig.

Skolens tiltaksplikt går lenger enn å kun ta tak i situasjoner der elevene selv sier fra og ber om hjelp. Tiltaksplikten kan for eksempel utløses av undersøkelser skolen har utført eller hvis noen observerer at en elev ikke har det trygt og godt.

Det er en del av skolens faglige vurdering å ta stilling til hvilke tiltak som er egnet, også der eleven er motvillig. Skolen er uansett forpliktet til å vurdere barnets beste og det kan i noen tilfeller være barnets beste å sette inn tiltak selv om eleven ikke ønsker dette selv. Husk også i denne sammenhengen at skolen aktivt skal ta rede på hva eleven mener og høre hva de har å si.

For å finne frem til egnede tiltak er det viktig å ivareta elevens rett til å bli hørt og hensynet til barnets beste. Det er viktig å vurdere hvilke tiltak som ivaretar barnas interesser best mulig. Ansatte ved skolen må bruke faglig skjønn når ved vurdering av hvilke tiltak som skal settes inn.

- tilpass tiltakene til den konkrete saken. Et tiltak som har fungert for en elev, trenger ikke å fungere godt for en annen elev
- ta utgangspunkt i årsakene til utfordringene og vær bevisst på at alle saker er unike og kan ha sammensatte problemstillinger
- ofte vil det være behov for å sette inn flere tiltak samtidig for å kunne løse utfordring. Optimalt sett bør det være tiltak på elev-, klasse- og systemnivå. I disse tilfellene kan tiltakene sett i sammenheng styrke hverandre og sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen.
- sakene skal løses på lavest mulig nivå

Tiltakene kan rettes mot:

- eleven som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt
- utøverne
- tilskuere
- gruppe- eller klassemiljøet
- hele skolemiljøet

Tiltaksplikten gjelder så lenge det finnes egnede tiltak som kan gi eleven et godt og trygt skolemiljø. Tiltaket skal, i tillegg til å være egnet, også være lovlig. Skolen kan for eksempel ikke bruke tvang og eleven eller foreldrene kan ikke samtykke til at loven brytes. De aller fleste tiltak som settes inn i en sak om elevers skolemiljø krever ikke en egen lovhjemmel eller enkeltvedtak. Husk at barnekonvensjonens artikler om barnets beste og barnets rett til å bli hørt gjelder også når man skal vurdere egnede tiltak.

Utdanningsdirektoratet har utarbeidet [en nettressurs for tiltak i skolemiljø saker](#). Sosiallærer og ledelsen kan også være behjelpelig med å finne egnede tiltak.

Skolen må sette inn tiltak både på individ-, klasse- og systemnivå i aktivitetsplaner. Videre følger forslag til tiltak

Individnivå:

I valg av tiltak skal skolen være på jakt etter tiltak som er egnet til å

- styrke elevens av å være inkludert i og betydningsfull for fellesskapet i klassen
- bygge en trygg og tillitsbasert relasjon til kontaktlærer ([banking time](#))
- bygge trygge og gode relasjoner til andre lærere/voksne i klassen
- bygge positive relasjoner til medelever
- gjøre friminuttene trygge og kjekke
- øke elevens motivasjon for skolearbeid

Klassenivå:

I valg av tiltak skal skolen være på jakt etter tiltak som kan fremme tilhørighet. Eksempler er:

- fellesskapende aktiviteter og undervisning
- finne elevens sterke sider, vis og løft fram
- bevisst bruk av grupper, læringspartner, positive ledere i klassen (sosiogram)
- felles regler for samspill i klassen som følges opp av alle lærerne/voksne i klassen
- ulike tiltak for å bygge et godt klassemiljø

Systemnivå:

- kompetanseheving feks klasseledelse

Forslag til tiltak drøftes med foresatte og involverte ansatte i skolen og evt SFO. Kontaktlærer utarbeider deretter en skriftlig aktivitesplan med tiltak, gjennomføring, ansvar og tidspunkt for evaluering. Nye tiltak og nye evalueringsmøter avtales - helt til eleven har et trygt og godt skolemiljø.

Dersom eleven eller foresatte mener at tiltakene ikke er tilstrekkelige, kan [saken meldes videre til Statsforvaltaren i Rogaland](#). Statsforvaltaren konkluderer hvorvidt skolen har oppfylt aktivitetsplikten eller ikke.

2. Håndtering av saker der elever ikke har et trygt og godt skolemiljø (§9A-4)

	Hva:	Hvordan:
1.	Informasjon til rektor	Avdelingsleder evt en annen fra skolens ledelse skal være kontaktperson til den pedagogen som skal håndtere saken
2.	Samtale med eleven som ikke opplever et trygt og godt skolemiljø	<ul style="list-style-type: none"> ● Undersøkelse av saken <ul style="list-style-type: none"> ○ hvem er det som plager? ○ hva er det som skjer? ○ hvor er det dette skjer? ● Forsikre eleven om at han/hun ikke skal måtte tåle krenkelser. ● Understreke at skolen har nulltoleranse for krenkelser ● Trygge eleven på at saken tas på alvor og skal håndteres raskt ● Gi informasjon om videre saksgang ● Lag skriftlig beskrivelse av saken, arkiveres i 360. Anonymiser elever i mapper tilhører den enkelte elev.
3.	Samtale med elev og foresatte	<ul style="list-style-type: none"> ● Undersøkelse av saken <ul style="list-style-type: none"> ○ hvem er det som plager? ○ hva er det som skjer? ○ hvor er det dette skjer? ● Forsikre eleven om at han/hun ikke skal måtte tåle krenkelser. ● Understreke at skolen har nulltoleranse for krenkelser ● Forsikre elev og foresatte om at saken tas på alvor, og skal håndteres raskt ● Gi informasjon om videre saksgang ● Lag skriftlig beskrivelse av saken, arkiveres i 360. Anonymiser elever i mapper tilhører den enkelte elev.
	Videre undersøkelse av saken	<ul style="list-style-type: none"> ● Informere ansatte som jobber rundt eleven til daglig ● Gi informasjonen til kollegiet på skolen om å iverksette målrettede observasjoner

		<ul style="list-style-type: none"> • Være på jakt etter fakta
4.	<p>STOPP-samtaler med utøverne (enkeltvis)</p> <p><i>Dersom det er en utøvende part.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gi eleven en beskrivelse av situasjonen • Være tydelig på det som er observert og kartlagt av ansatte (ikke referere til hva eleven som har blitt krenket, har sagt) • Vær tydelig på hvilken rolle eleven har • Gi eleven mulighet til å uttale seg om situasjonen • Være tydelig på at krenkelsene må STOPPE • Gi elevene en tydelig beskjed om hvilken oppførsel som forventes. Eleven må få 2-3 konkrete arbeidsoppgaver som skal gjøres • Være tydelig på skolens nulltoleranse • Være tydelig på at man vil følge nøye med • Det kan være lurt å ha en konsekvenstrapp som synliggjør konsekvensene dersom atferd ikke endres • Involvere foresatte og gi informasjon om samtalen • Lag skriftlig beskrivelse av saken, arkiveres i 360. Anonymiser elever i mapper tilhører den enkelte elev.
5.	<p>Samtale med den krenkede og informasjon til foresatte</p> <p><i>Dersom det er en utøvende part.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informere eleven kort om de samtalene som er gjennomført • Forsikre eleven om at krenkelsene er STOPPET • Være tydelig på at eleven må si i fra dersom krenkingen fortsetter • Informere om at utøverne får tett oppfølging • Informere foresatte til eleven om det som er gjort
6.	<p>Utarbeid og drøfte utkast til aktivitetsplan i møte med elev og foresatte</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Elev, foresatte og kontaktlærer møtes for drøfting av situasjonen. I møtet blir det laget et utkast til aktivitetsplan. I planen skal følgende være med: <ul style="list-style-type: none"> ○ Beskrivelse av situasjonen ○ Hvilke tiltak som skal iverksettes ○ Når skal tiltakene gjennomføres ○ Hvem er ansvarlig for gjennomføringen ○ Når skal tiltakene evalueres

		<ul style="list-style-type: none"> • Det skal skrives referat fra møtet og arkiveres i 360. Kontaktlærer er ansvarlig for at dette blir gjort • Avtal ny dato for evalueringsmøte
7.	Aktivitetsplan Hvem? Hva? Hvorfor? Når? Grunnlag for dokumentasjonsplikten	<ul style="list-style-type: none"> • Kontaktlærer utarbeider aktivitetsplan for involverte elever, sosiallærer kan bistå ved behov • Planen sendes foresatte og arkiveres i 360, rektor og avdelingsleder settes på gjennomgang • Det skal skrives logg for tiltakene i planen og at delpliktene sikres • Kontaktlærer fyller ut grunnlag for dokumentasjonsplikten og arkiverer i 360
8.	Møte(r) med utøver(ne) og foresatte <i>Dersom det er en utøvende part.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Involvering av foresatte og informasjon om tiltak • Kontaktlærer gjennomfører dette møtet • Det skal skrives referat fra møtet og arkiveres i 360. Kontaktlærer er ansvarlig for at dette blir gjort • Avtal dato for evalueringsmøte
9.	Oppfølging av eleven som har blitt krenket	<ul style="list-style-type: none"> • Spørre eleven om hvordan de siste ukene har vært • Hvordan har tiltakene fungert? Burde noe mer gjøres? • Kontaktlærers ansvar, loggføres
10.	Oppfølging av utøver(ne) [enkeltvis] <i>Dersom det er en utøvende part.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan har de siste ukene vært? • hva har fungert/ikke fungert? • Kommunisere skolen sin holdning • Gi ros om det har skjedd positive endringer • Informasjon til foresatte om oppfølgingssamtalen • Kontaktlærers ansvar, loggføres
11.	Evalueringsmøte med krenket elev og foresatte	<ul style="list-style-type: none"> • Møte med elev og foresatte etter maksimalt fire uker etter meldt sak • Evaluer tiltakene - hva har fungert/ikke fungert? Elevens stemme, foresattes stemme og skolens stemme skal synliggjøres • Fortsetter eller avsluttes saken? • Nye tiltak?

		<ul style="list-style-type: none"> ● Avtal nytt evalueringsmøte dersom saken fortsetter ● Kontaktlærer er med på møtene, eventuelt kan sosiallærer kobles på ● Avdelingsleder kobles på evt ved tredje evalueringsmøte/evt fastlåst situasjon
12.	<p>Avsluttende møte med utøverne dersom saken er løst</p> <p><i>Dersom det er en utøvende part.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Gi ros for endring av atferd. Uttrykk fortsatt forventning om god atferd ● Gi uttrykk for at skolen fortsatt vil følge med på elevens samspill ● Minne om arbeidsoppgave til hver enkelt elev ● Informere og involvere utøvers foresatte om avslutning, evt videreføring av saken

Mange krenkelser vil sannsynligvis stoppe etter at skolen har gjennomført ovenstående punkter i handlingsplanen. Dersom krenkelsene ikke opphører, skal skolen, gjennom en gradvis opptrapping, hvor virkemidlene som blir tatt i bruk stadig strengere, iverksette nye tiltak.

Elever som over tid krenker medelever, og som ikke klarer å justere sin oppførsel etter oppfølging fra skolen, trenger kanskje mer hjelp enn det skolen klarer å gi. I de tilfeller der skolen ikke får slutt på en elevs krenkelser av andre, skal skolen kalle inn til samarbeidsmøte med hjemmet for å uttrykke skolens bekymring. Samtidig kan skolen kalle inn til møte slik at alle relevante faginstanser rundt skolen får ta del i problemstillingen:

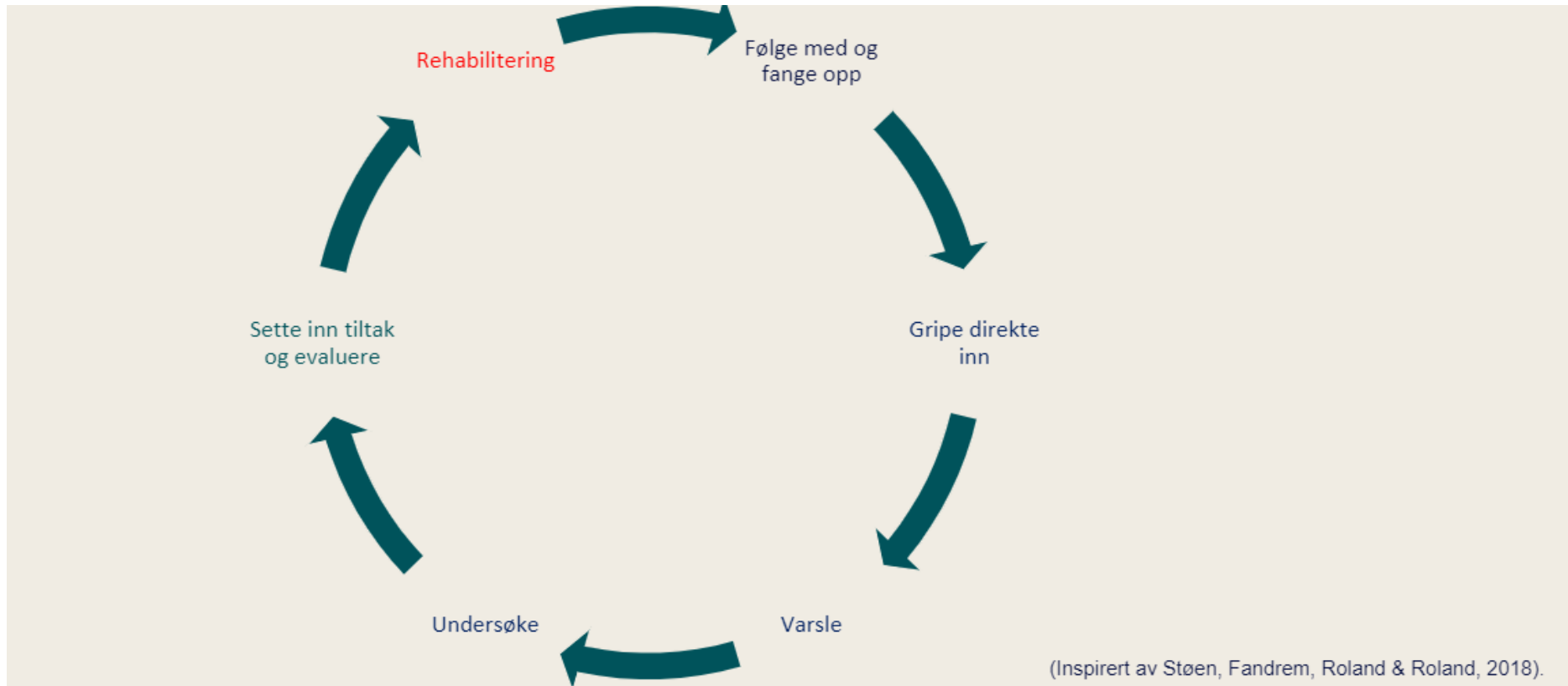
	Hva:	Hvordan:
1	Innkalling til samarbeidsmøte	<ul style="list-style-type: none"> ● Innkalle foresatte til eleven som krenker til et samarbeidsmøte, kontaktlærer, avdelingsleder og rektor stiller på møte ● Skolen skal ytre sin bekymring til atferden til eleven ● Gjennomgang av tiltak som er iverksatt fram til nå ● Foresatte må få komme med sine innspill ● Be om å få drøfte saken med andre relevante faginstanser

		<ul style="list-style-type: none"> • Det skrives referat fra møtet som arkiveres i 360
2	Drøfting av sak med relevante faginstanser som skolehelsetjenesten, PPT, TGL, barneverntjenesten, barne- og ungdomspsykiatrisk, politi etc	<ul style="list-style-type: none"> • Drøftinger med navn eller anonymt (foresatte avgjør) • Drøfte videre håndtering <ul style="list-style-type: none"> ○ skjerming? ○ bortvisning? ○ klassebytte? ○ skolebytte? ○ bekymringsmelding til barneverntjenesten?
3	Iverksette tiltak	<ul style="list-style-type: none"> • Rektor drøfter tiltak med skolesjef • Rektor innkaller foresatte og elev for å informere om tiltak • Eleven og foresatte får anledning til å komme med innspill til tiltakene

Dersom en elev slutter før aktivitetsplanen er avsluttet, avsluttes planen ved Trones skole.

2.1 Oppfølging etter endt aktivitetsplan

Oppfølging etter at en aktivitetsplan er avsluttet er viktig for å forebygge og redusere risiko for å utvikle negative konsekvenser som følge av utrygt skolemiljø. Hvor alvorlige ettervirkninger blir, er avhengig av alvorlighetsgrad og andre miljø- og individfaktorer. Skolen bør ha en bred tilnærming for oppfølging av elevene det gjelder. Det bør vurderes tiltak på både individ-, klasse- og skolenivå. Eleven har også her rett til å bli hørt og elevens beste er grunnleggende hensyn i skolemiljøssaker. Elever med særskilt sårbarhet er det spesielt viktig å tenke på.

2.1.1 Forarbeid - kartlegging av elevens behov

Før skolen setter inn oppfølgingstiltak, trenger skolen å finne ut hvilke behov eleven har. For å kartlegge kan man ha samtaler med eleven, innhente informasjon fra andre eller observasjon av eleven og elevgruppen.

2.1.2 Tiltak for individuell oppfølging

Det finnes lite forsknings- og erfaringsbasert kunnskap om hvilke tiltak som mest effektivt kan bidra til å minske negative effekter av mobbing. Skolen må inntil videre basere seg på kunnskap og egnede tiltak i skolemiljø saker, lokal utprøving og jevnlig evaluering av tiltakene. Derfor er det viktig å involvere elevene i oppfølgingsarbeidet.

Eksempler på områder for oppfølgingstiltak

- ved mulige psykiske og psykosomatiske plager
- økt faglig støtte
- oppfølging i klassemiljøet
- oppfølging i skolemiljøet
- samarbeid med elevens foresatte
- oppfølging SFO
- oppfølging digitalt

3. Forebyggende arbeid med skolemiljøet (§9A-3)

Felles rutiner, regler og aktiviteter, samt oppfølging og evaluering av tiltakene, er viktige faktorer i det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø

3.1 Årshjul, fellesaktiviteter

Måned	Aktivitet	Delplikt	Ansvarlig
August	Gjennomgang av Kap 9A og plan for trygt og godt skolemiljø Foreldremøter Felles gåtur for hele skolen	§9A-3 §9A-4 §9A-5 §9A-9	Rektor Kontaktlærer, klassekontakter Sosiallærer
September	Sosiogram Sosialt årshjul for klassene Friidrettsdag Håndballturnering (mellomtrinn)	§9A-3	Sosiallærer Kontaktlærer og klassekontakter Pedagoger
Oktober	Hei verden, aksjonsuke Elevsamtaler Utviklingssamtaler Foreldreundersøkelse Elevundersøkelse	§9A-3	Komitè Kontaktlærer Avdelingsleder mellomtrinn
November	Litteraturuke Sosiogram Elevsamtaler Utviklingssamtaler	§9A-3	Komitè Sosiallærer Kontaktlærer
Desember	Julesamling/ livssynsnøytral skolesamling Lucia på skolen og Trones eldresenter Juleverksted	§9A-3	Komitè Pedagoger
Januar	Sosiogram	§9A-3	Sosiallærer

Februar	Karneval på skolen Samenes nasjonaldag Realfagsuke Den internasjonale morsmålsdagen Elevsamtaler Utviklingssamtaler	§9A-3	Komitè Kontaktlærer
Mars	Elevsamtaler Utviklingssamtaler Foreldremøte Stjerner i sikte Sosiogram	§9A-3	Kontaktlærer Klassekontakter, kontaktlærer, avdelingsleder Elevråd Sosiallærer
April			
Mai	Øvetog 17.mai Sosiogram Fotballturnering (5.-7.trinn)	§9A-3	Sosiallærer Pedagoger
Juni	Matematikkens dag 7.trinnsavslutning	§9A-3	Komitè Klassekontakter, kontaktlærer, avdelingsleder

3.2 Månedens mål for sosial kompetanse

Måned	Tema	Måned	Tema
August	God skolestart, regler og vennskap	Januar	Selvhevdelse
September	God skolestart, skolearbeid	Februar	Selvkontroll
Oktober	Ansvarlighet	Mars	Empati
November	Empati	April	Kommunikasjon Nettvett
Desember	Samarbeid	Mai	Omtanke
		Juni	Ansvar

3.3 Skolemiljøutvikling/nulltoleranse og forebyggende arbeid (§9A-3)

Tiltak	Tidspunkt	Ansvar
Gjennomgang av ordensreglement for Sandnesskolen (§9A-10)	Årlig ved oppstart av nytt skoleår	Kontaktlærere
Gjennomgang av handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø (§9A-4, §9A-5, §9A-9)	Årlig, ved oppstart av nytt skoleår Foreldremøte Elevrådsmøte Ved behov	Kontaktlærere Ledelsen
Utarbeiding av klasseregler	Årlig, ved oppstart av nytt skoleår	Elever og kontaktlærere
Tydlig klasseledelse/den gode voksne med fokus på mestring, relasjonsbygging, respekt, omsorg og inkludering	Daglig	Alle ansatte
Gjennomføre positive klasse miljøtiltak, som samarbeidsleker og ikke-konkurrerende øvelser .	I løpet av skoleåret	Kontaktlærer
Bevisstgjøre elevene om virkninger av verbal og kroppslig språkbruk, utestenging, skjult mobbing og digital mobbing, kontra inkludering og framsnakking	Daglig	Alle ansatte
Arbeid med felles regler og rutiner	Daglig	Alle ansatte
Arbeid med felles månedlige mål for sosial kompetanse for 1.-7.trinn	Daglig	Elevråd Elevrådsleder Sosiallærer
Fadderordning for 1.trinn	Daglig	5.trinn og kontaktlærere
Sosiogram	Kvartalsvis	Kontaktlærer

		Sosiallærer
Innblikk, verktøy for avdekking av mobbing	Ved behov	Sosiallærer Ledelsen
Sosiale treningsgrupper/ART-grupper i klasser/trinn	Jevnlig Ved behov	Sosiallærer
Opplæring i: - kildekritikk og digital dømmekraft - nettbuk, nettvett og personvern	Månedlig Foreldremøte	Pedagoger
Klasse- og trinnaktiviteter som turer og ekskursjoner	Jevnlig	Trinnene
Ressursgruppemøte Status 9A månedlig inkludert trivselsundersøkelse	Ukentlig	Avdelingsleder Møtedeltakerne
Leirskole 7.trinn	Årlig for 7.trinn	Avdelingsleder Kontaktlærere
Utarbeide sosialt årshjul for hjem- og skolesamarbeid	Årlig ved oppstart av nytt skoleår	Kontaktlærer Klassekontakt
Skilsmissegruppe	3. og 4.trinn	Sosiallærer Helsesykepleier
Involvere og engasjere foreldregruppen ved klassemiljøutfordringer i klassen	Ved behov	Kontaktlærer Ledelsen
Elevrådsmøter (§9A-8)	Månedlig	Sosiallærer
Skolemiljøutvalg (§9A-8)	4 møter pr år	Rektor

Status sårbare elever på trinnmøte (§9A-4)	Ukentlig på trinnmøter	Møtedeltakere
Overføringsskjema , ved overganger internt og eksternt	Ved overganger/behov	Kontaktlærer
Systematisk observasjon av sårbare elever	Ved behov	Kontaktlærere Pedagoger Miljøpersonell
Inkluderende friminuttsaktiviteter i langfriminuttene	Daglig	Ansatte og elever
Elevsamtale (formell) og utviklingssamtale, arkiveres i 360	Halvårlig	Kontaktlærer
Elevsamtale (uformell)	Ukentlig	Ansatte
Tilsyn	Daglig	Ansatte
Fellessamlinger		
Intern skolemiljøundersøkelse Trinnet arbeider med undersøkelsen tilpasset alder og funksjonevne, tiltak iverksettes dersom det er nødvendig. Avdelingsleder koples på dersom iverksatte tiltak ikke har effekt.	Kvartalvis	Kontaktlærerne Sosiallærer
Relasjonskartlegging (lærer/miljøpersonell-elev)	Kvartalvis	Voksne på trinnet
Har du det trygt og godt på skolen? - spørsmål Resultatene følges opp på følgende trinnmøte, tiltak iverksettes dersom det er nødvendig. Avdelingsleder koples på dersom iverksatte tiltak ikke har effekt.	Ukentlig på trinnmøter	Kontaktlærer

3.4 Samarbeid mellom skole og hjem

God kommunikasjon mellom hjem og skole bidrar positivt til skolens arbeid med læringsmiljøet og til elevens oppvekstmiljø - [Overordnet del 3.3](#)

Det er en klar sammenheng mellom et godt samarbeid mellom hjem og skole og elevens faglige og sosiale læring og utvikling. En god og tillitsfull dialog mellom hjem og skole er et gjensidig ansvar, men det er allikevel skolen som har hovedansvaret for relasjonen og må da ta initiativet og legge til rette for samarbeidet. Trones skole har som utgangspunkt at alle foresatte er en ressurs som har nyttig informasjon om elevens og elevens liv, og jobbe systematisk for et godt samarbeid med hjemmet.

Elevne og hjemmet har også et ansvar for å bidra til et godt fellesskap og miljø. Slik den enkelte elev bidrar til fellesskapet på skolen, bidrar fellesskapet til den enkeltes trivsel, utvikling og læring. [Overordnet del 2.1](#)

Foresatte sitt samarbeid med skolen og hverandre vil påvirke elevens læringsmiljø. At foresatte kommuniserer positive holdninger til skolen og støtter opp om skolens normer og verdier, bidrar til å fremme det samme hos elevene.

Trygge læringsmiljøer utvikles og opprettholdes av tydelige og omsorgsfulle voksne, i samarbeid med elevene. De ansatte på skolen, foreldre og foresatte og elevene har sammen ansvar for å fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser. [Overordnet del 3.1](#)

3.4.1 Slik skaper du et godt klassemiljø

Vil du hjelpe med å lage et godt klassemiljø? Her er noen tips:

- invitere venner/klassekamerater hjem
- inkluder hele klassen, eller alle gutter eller jenter i feiringer
- delta i sosiale aktiviteter, vennegrupper og på foreldremøter
- meld deg som klassekontakt og FAU-representant
- snakk positivt om og med andre hjemme og på nett
- vær en god rollemodell
- hjelp barna til å tenke på hvordan de kan være en god venn, også for de som ikke er bestevenner
- hvis du hører om at andre barn ikke har det trygt og godt på skolen, ta kontakt med kontaktlærer eller rektor

Skap tilhørighet sammen med skolen

- snakk om trivsel og hvordan man kan samarbeid på foreldremøte
- snakk om trivsel i utviklingssamtale
- organiser vennegrupper og sosial arrangementer mellom elevene og foreldrene
- arrangere felles aktiviteter gjennom skolemiljøutvalget, FAU og samarbeid med elevrådet
- etabler foreldrenettverk
- snakk med de andre foreldrene om grenser, regler, bruk av digitale og sosial medier, spilling, mobilbruk, leggetider.

Sandnes 19.05.22

Ledelsen

v/ Trones skole

Vedlegg:

- tips til den gode samtalen
- tiltakstrapp
- tenk gjennom (etter samling med Statsforvaltaren 04.02.21)

Tips til den gode samtalen/empatiske samtaler

Skolen kan ha samtaler med de elevene det gjelder, andre elever, ansatte og foresatte. I slike samtaler er det viktig å være bevisst på hvilke ord man bruker og hvordan man skaper en god og trygg stemning.

Tips til en god samtale kan være å:

- passe på at du snakker med forståelige ord
- gi den du snakker med tid til å tenke
- avklare forventninger til samtalen
- være bevisst på eget kroppsspråk
- stille åpne spørsmål for å få frem barnets opplevelse

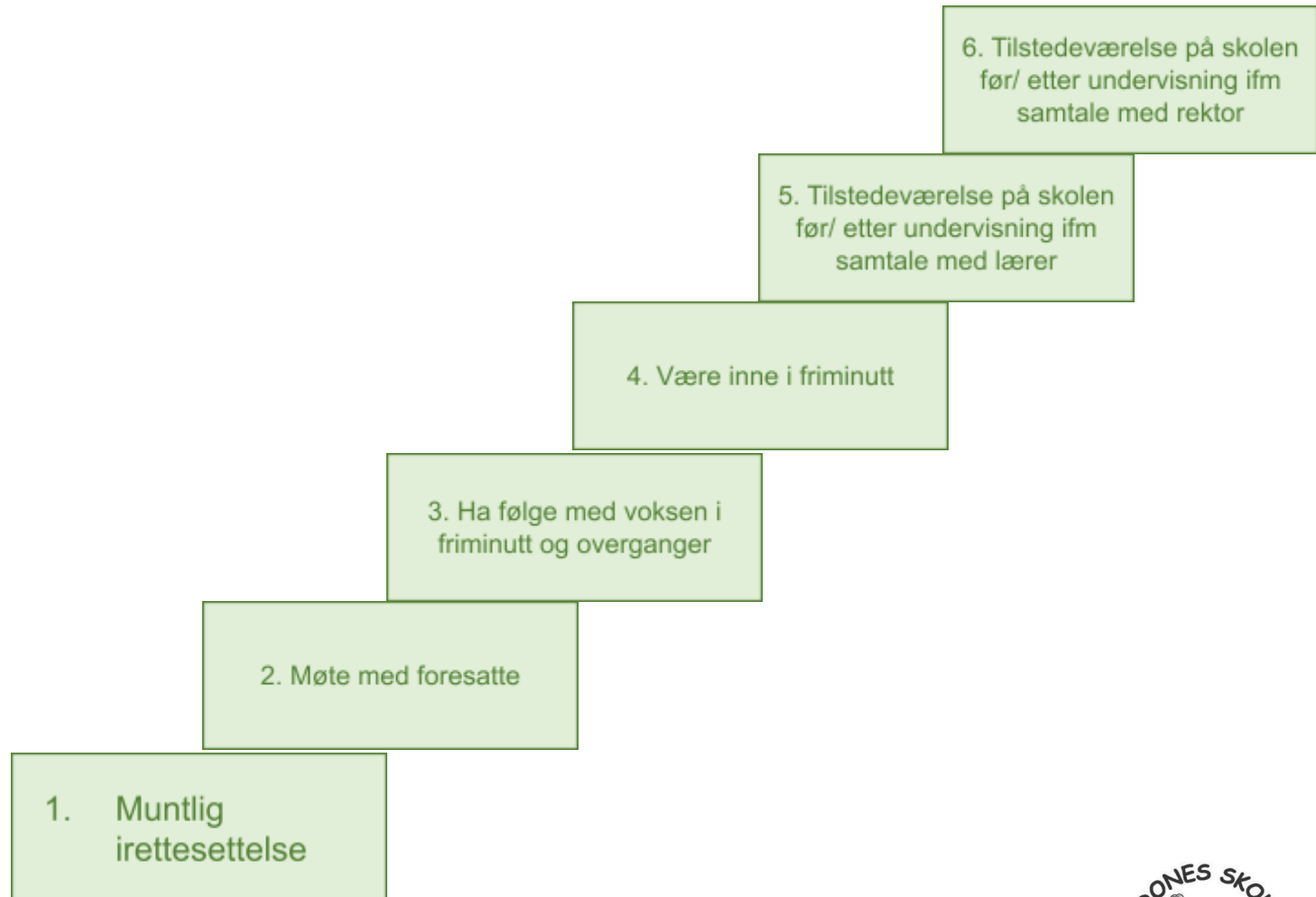
Det kan også være nyttig å stille seg noen spørsmål i forkant av samtalen som:

- hva må jeg snakke om/finne ut av før samtalen?
- hva vet jeg, hva tar jeg med meg inn?
- hva vet jeg om jeg ikke kan fortelle videre av personvern hensyn?
- hva er målet med samtalen?
- hvem er samtalen for?
- hva er tegn underveis på at vi har en god samtale?

Tiltakstrapp

(må tilpasses situasjonen)

Tenk gjennom....

Tenk gjennom....

Tenk gjennom....

